

Een impressie van de internationale AIUTA-conferentie "Ouderen, ervaring en duurzame ontwikkeling", 15-17 november 2010, Universiteit van Costa Rica, San José

Door Rieke Leenders, congresdeelnemer en HOVO coördinator van de Universiteit Utrecht.

AIUTA is de internationale federatie van Hovo's en de aangewezen organisatie voor grensoverschrijdende Hovo-activiteiten. Bij AIUTA komen Hovo-coördinatoren en cursisten uit de hele wereld bij elkaar om ideeën en ervaringen uit te wisselen. AIUTA laat concreet zien hoe internationaal Hovo in wezen is en hoe globaal haar doelstellingen. AIUTA-leden wisselen onderwijsprogramma's en lokale ontwikkelingen uit en moedigen nieuwe landen aan ook een Hovo op te richten. Ze bieden hen hulp aan en vragen hen daarna zelf lid te worden van AIUTA, om op die manier het stokje weer door te geven. Ook doen AIUTA-leden wetenschappelijk onderzoek naar de ontwikkeling, positie en behoeften van senioren waar ook ter wereld.

AIUTA organiseert elke twee jaar een conferentie in het land van een van de AIUTA-leden. Op die manier brengt ze mensen uit alle delen van de wereld bij elkaar om te praten over thema's uit het hoger onderwijs voor senioren. Onderzoekers, docenten, Hovo-coördinatoren, gerontologen en technische experts presenteren hier hun lezingen en materiaal en krijgen vervolgens feedback. De conferenties werken ook als katalysator voor nieuwe gezamenlijke projecten. Dit jaar was de titel van de AIUTA-conferentie "Ouderen, ervaring en duurzame ontwikkeling" en had plaats op 15 tot en met 17 november 2010 aan de Universiteit van San José in Costa Rica. De Universiteit telt 30.000 reguliere studenten, waar van 8%, of te wel 2400, Hovo-cursisten. De twee dagen waren gevuld met, zoals dat gaat op conferenties, interessante maar ook minder geslaagde lezingen. Als Hovo-coördinator van de Universiteit Utrecht, maar ook als cultureel antropoloog, ging mijn interesse vooral uit naar de lezingen over het zogenaamde 'interculturele leren'. Ik licht er hier de voor mij meest interessante uit. In de lezing 'Intercultureel leren met senioren' liet Dr. Nadežda Hrapková, directeur van de Hovo van de Comenius Universiteit van Bratislava, Slowakije, op aanschouwelijke wijze zien hoe cursisten via Hovo geïnteresseerd raken in cultuurvergelijkingen en hiermee vervolgens actief aan de slag gaan. Als voorbeeld noemt ze de cursus waarin musici uit diverse culturen aan bod komen die hun muziek op verschillende wijze noteren. Cursisten krijgen via zo'n Hovo-cursus niet alleen meer begrip voor die andere cultuur, maar zijn ook geneigd zich toleranter op te stellen ten opzichte van de mensen uit die cultuur. Een vergelijkende tentoonstelling met producten uit de eigen en andere cultuur kan het nog aanschouwelijker maken, maar ook een studie- of een uitwisselingsreis naar het betreffende land. In verband met een ander voorbeeld wijst Hrapková op het feit dat in elke samenleving de Hovocursisten bij uitstek de cultuurdragers zijn, de mensen die het meeste afweten van de tradities, de geschiedenis en van het alledaagse in hun eigen samenleving. Een cursus over 'de cultuur van het dagelijks leven' past hier goed bij, waarin juist 'het bijzondere van het alledaagse' centraal staat. Tradities passen hierin natuurlijk, maar ook zoiets gewoons als de dagindeling van een gemiddelde Hovo cursist of de dagelijkse omgang van verschillende generaties met elkaar. Wanneer deze cursus gelijktijdig in verschillende landen plaatsheeft, kunnen Hovocursisten hun bevindingen daarna ook internationaal uitwisselen.

Dr. Marlon Mora, docent aan de Nationale Universiteit van Costa Rica, hield een fascinerende lezing over beeldvorming van ouderen in de media. Mora toonde met behulp van vaak intrigerende beelden aan hoe deze beeldvorming de positie van ouderen in een samenleving als Costa Rica vaak negatief beïnvloedt. Meestal gebeurt dit subtiel en onbewust. Om dit te kunnen veranderen is het nodig te weten hoe deze beeldvorming er precies uitziet en waar de opvattingen vandaan komen. Ook dit onderwerp kan aan

Hovo-cursisten worden aangeboden en vervolgens door de cursisten internationaal worden uitgewisseld.

En dan als laatste voorbeeld de interessante lezing van Dr. Carmen Stadelhofer, directeur van de Hovo van de Universiteit van Ulm, Duitsland. Dr Stadelhofer liet zien hoe bevindingen zoals hierboven beschreven, ook heel goed via een internationale videoconferentie kunnen worden uitgewisseld. Na een goede voorbereiding door de lokale Hovo gaan Hovo-cursisten uit verschillende landen op hetzelfde moment achter de computer zitten, met een webcam en het programma voor videoconferenties. Op deze wijze kan continue actuele en diepgaande interculturele uitwisseling plaatsvinden, vanuit je lokale Hovo, maar ook vanuit je eigen luie stoel thuis.

Een aantal conferentiebezoekers bezocht de derde dag gezamenlijk enkele bejaardenhuizen in San José, om te kijken hoe de zorg voor hulpbehoevende senioren in Costa Rica was geregeld. Ikzelf heb daarna deelgenomen aan een excursie in Costa Rica, met twee Duitse Hovo's, uit Ulm en Schwabisch Gemund, beiden in de deelstaat Baden-Württemberg. Prof. Lothar Rother, geograaf, bestuurslid van AIUTA en Hovo-directeur van Schwabisch Gemund, was onze reisleader. Per bus zijn we kriskras door het hele land gereisd en we hebben niet alleen intens genoten van de onschatbaar prachtige natuurgebieden, maar ook van de vriendelijkheid en het optimisme van de mensen van Costa Rica.

Mocht u voor uw Hovo internationale contacten zoeken voor uitwisseling of gezamenlijke projecten, schrijf dan naar Rieke Leenders, Hovo-coördinator Universiteit Utrecht (H.W.G.Leenders@uu.nl) of bel haar op maandag of donderdag 030-2532975.

AIUTA bestaat dit jaar 35 jaar. AIUTA is een internationale federatie van "Universiteiten van de Derde Leeftijd" (Frans: Université's de Troisième Age' of 'UTA'; Engels: 'Universities of the Third Age' of 'U3A'). In 1975 richtte de Fransman en gerontoloog Professor Pierre Velas AIUTA op. AIUTA organiseert elke twee jaar een conferentie in een van de lidstaten. Het eerste AIUTA congres vond plaats in 1976 in Charleroi, België. Daarna in Toulouse in Frankrijk, Namur in België, Nancy in Frankrijk, Sherbrooke in Canada, Madrid in Spanje, Riva de Garda in Italië, Neuchatel in Zwitserland, Tournai in België, Warschau in Polen, Toulouse in Frankrijk, Hull in Canada, Barcelona in Spanje, Jyväskylä in Finland, Nantes in Frankrijk, Schwabisch-Gmund in Duitsland, Quebec in Canada, Geneve in Zwitserland, Shanghai in China, San Jose, Costa Rica. De volgende conferentie zal in 2012 in Lissabon zijn, in Portugal.